

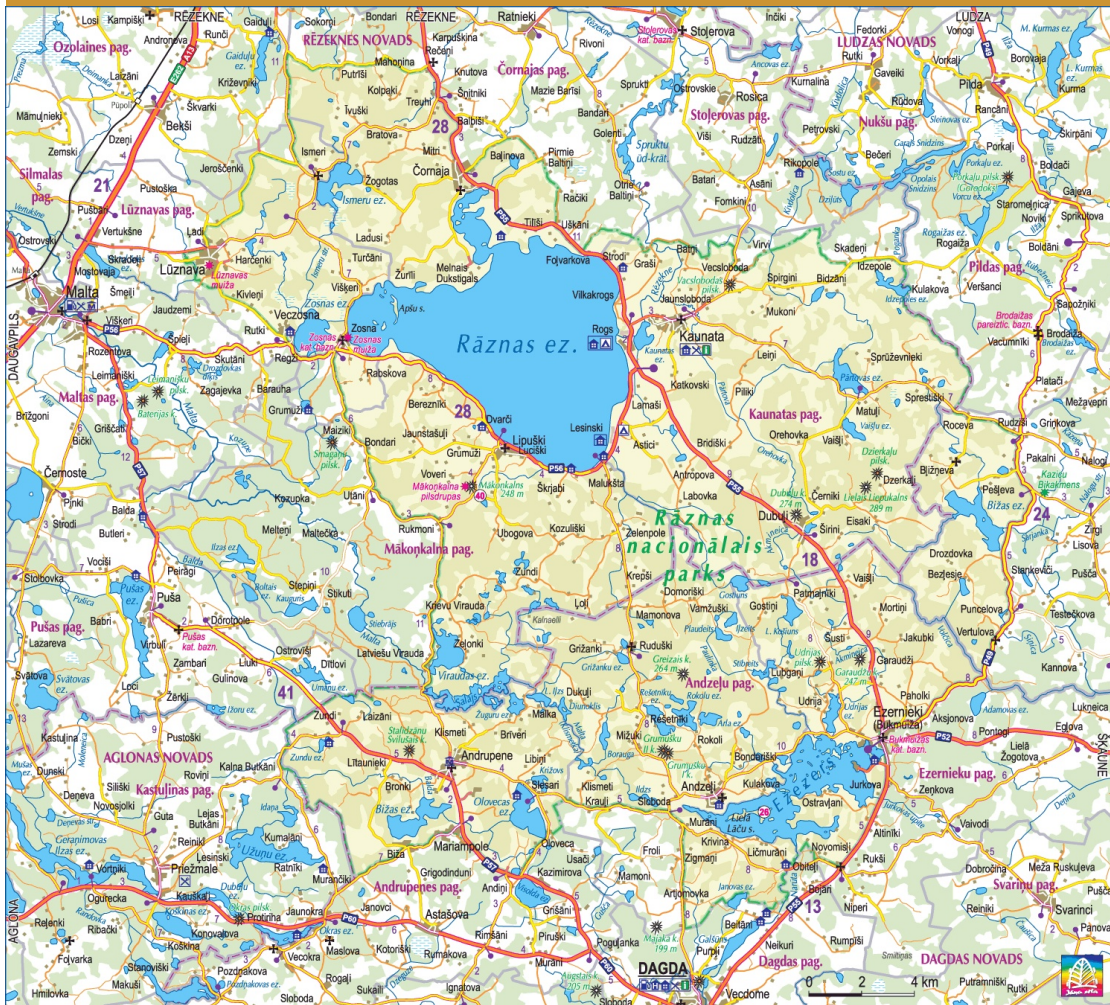

ZIRGA MUGURĀ LATGALES RIKŠOTĀJI

Rāzna aicina!

Rāznas nacionālajā parkā var staigāt, vērot augus, dzīvniekus un ainavas, ogot, sēņot, peldēties, sauļoties, braukt ar divriteni un laivu. Ar mehānizētiem transporta līdzekļiem drīkst braukt pa vispārējās lietošanas ceļiem. Jāievēro, ka Rāznas, Salāja, Zosnas ezerā un Ežezērā nav atļauts pārvietoties ar motorizētiem peldlīdzekļiem. Ugunskurus kurināt drīkst tikai speciāli ierīkotās vietās. Saudzēsim vērtības, kuru dēļ šeit esam ieradusies!

Rāznas nacionālais parks ir jaunākais no nacionālajiem parkiem Latvijā un vienīgais, kurā šādā mērogā pārstāvētas Latgales dabas un kultūras vērtības. Augstākā Latgales virsotne – Lielais Liepukalns, latgaļu jūra – Rāznas ezers ar Mākoņkalna ainavu, podnieku skolas tradīcijas, vecticībnieku un katoļu dievnami, poļu muižniecības mantojums. Dažādu laiku rokkrasti latgaļu zemē, taču viennozīmīgi tā arī šodien ir tradīciju zeme. Tradīcijas arī zirgkopībā.

Kā 1932. gadā rakstu krājumā „Latvieši” rakstīja valodnieks un etnogrāfs Pēteris Smits: „Svarīga loma pie baltiem pieredējuši zirgam (leit zirgas, prūs. sirgis), un senie prūši lietojuši pat ķevju pienu ēdienam. Vēl tagad leisu un latviešu tautas dziesmas daudzina zirgus ar tādu mīlestību, kādu varam vērot vienīgi pie jātnieku tautām.”

Latgalē zirgkopība attīstījās savādāk nekā citos Latvijas novados. Šeit augstāk vērtēja ātras gaitas zirgus, kuri bija daudzu paaudžu lolojums. Latgale vēsturiski izveidojās par Latgales rikšotāju dzimteni. Tas bija saistīts gan ar garajiem smilšu ceļiem, gan mazo tīrumu skaitu, jo zirgus mazāk izmantoja lauksaimniecībā un mežu darbos, bet vairāk kā pārvietošanās līdzekli. Noteicošu lomu spēlēja arī latgaliešu temperaments – vēlme sacensties ar kaimiņu, kam labāks un ātrāks zirgs, kā arī Latgales novada ciešās saites ar Krieviju, no kurienes jau 19. gs. tika ievesti rikšotāju izcelsmes vaislinieki. Rikšotāju sacīkstes starp zirgu īpašniekiem notika gan uz lauku ceļiem, gan ziemā uz ezeru ledus. Šodien Latgales rikšotājs ir daļa no Latgales reģiona etniskās identitātes.

Šobrīd Latvijā ir nedaudz vairāk par 13 tūkstošiem zirgu (salīdzinot ar 1939. gadu, kad zirgu skaits valstī sasniedz maksimumu – ap 405 tūkst.) un zirgu skaits Latgalē ir vislielākais Latvijā.

ZIRGI RĀZNAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Zirgkopībā Rāznas nacionālais parks un tuvākā apkārtnē ar pauguraino Latgales augstienes ainavu ir nozīmīga vairāku būtisku iemeslu dēļ:

- Vismaz 80 saimniecības, kurās ir zirgi.
- Saimniecība „Rudo kumelju pauguri”, kur ikdienā pieredzēsiet Latgales rikšotāju.
- Tradīcijas no 20. gs. pirmās pusē – pajūgu skriešanās sacīkstes jeb saukts arī „tautas draivings”.
- Izjādes, braukšana pajūgā vai kariatē, sēšanās „vērsā” mugurā un daudzas citas interesantas pieredzes.

Piemērotākais laiks zirgu izjādēm

Visa gada garumā, protams, īpaši gada laiku skaistākajās izpausmēs: ievziedu laikā, ziedošo puķu plāvās, sārtajās rudens lapās vai dziļajās ziemas kupenās.

Maršruts un ilgums

Līdz Rāznas nacionālajam parkam no Rīgas ir 250 km, tāpēc neviens turp nedodas uz vienu dienu – rezervējiet vienu kārtīgu nedēļas nogali, vai mazāka ķnada būs tieši darba dienās.

Alternatīvas

Nacionālais parks ir ļoti daudzveidīgs: podnieku amata prasmes, vecticībnieku un katoļu kultūras mantojums, labiekārtotas dabas takas, kāpšana Mākoņkalnā vai izbaukums ar laivu Latgaļu jūrā – Rāznas ezerā, pārgājiens starp augstākajiem Latgales pauguriem, makšķerēšana salām bagātākajā Ežezērā. Daudzveidība ir nacionālā parka iezīme.

Der zināt! Katrs pats ir atbildīgs par savu un savu bērnu drošību maršruta veikšanas laikā.

Neatliekamās palīdzības dienesta tālrunis: 112

KĀ SAGATAVOTIES IZJĀDEI AR ZIRGU LATGALĒ

- Izvērtē, vai labāk vēlies sēdēt ratos vai zirga mugurā.
- Velc ērtu apģērbu, kas nečab un neplivinās (zirgs var sabīties), un ir bez asām detaļām.
- Kājās auj ērtus apavus ar zemiem papēžiem.
- Atstāj aiz stalla vārtiem savas ambīcijas, sociālo un materiālo statusu.
- Veido cieņas pilnas attiecības ar zirgu.
- Uzticies un ielāgo zirga saimnieka padomus.
- Vaicā un lieto ķiveri – drošība tomēr ir pirmajā vietā.
- Esi pacietīgs.
- Pavaicā saimniekam, kā pateikties zirgam.

Noslēgumā: zirgs nav mašīna, kurā iekāpj un brauc. Zirgs ir dzīva, domājoša un ļoti spēcīga būtne, kuram jāprot saprotamā veidā palūgt izdarīt to, ko cilvēks vēlas.

Latgales rikšotājs

TŪRISMA PAKALPOJUMI

Tūristu mītnes:

- 🏠 Osmany, + 371 29483600
- 🏠 Zīdu kolns, + 371 26640640
- 🏠 Rāznas līcis, +371 29176687
- 🏠 Pie Rāznas, +371 29125600
- 🏠 Vītoli, +371 29117570
- 🏠 Rāznas gulbis, +371 29994444
- 🏠 Vucini, + 371 29244926
- 🏠 Tinēji, + 371 26832249

Atpūtas vietas: Rāznas ezera dienvidaustrumos – Lamašu apkārtnē, Pļoru ozolu audzē.

Veikali: Lipuškos, Zosnā, Čornajā, Kaunatā, Ezeriekos, Dagdā, Andrupenē.

Ēdināšana: „Rāznas Gulbis”, (371) 29994444; „Ezerkrasti”, (371) 26450437; „Dīleri”, (371) 29277171 (Pirms ierašanās vēlams kafejnīcas sazvānīt un pieteikties).

Informācija:

- www.celotajs.lv, (371) 67617600
- www.rezeknesnovads.lv, (371) 63124451
- www.rezekne.lv, (371) 64605005, 26337449
- www.daba.gov.lv, (371) 67730078

Citus aktīvā tūrisma maršrūtus meklējiet www.celotajs.lv!

Dalēji finansēts ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu granta palīdzību no Īslandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas

PIEDĀVĀJUMI NO ZIRGU VIETĀM

Rudo kumelu pauguros (Šļakoti, Kaunatas pagasts, Rēzeknes novads; 26376917, 26376917)

1. Saimniecībā, kurā bez zirgiem mājo arī vērši, cūkas, āži, u.c. mājdzīvnieki, pieejami 20 braucami zirgi un 8 rati.
2. Pajūgu un izjāžu (segļos) maršruts „Pa Rudo kumelu paguriem” (2 km, izjāde ~30 min., ~1 stunda.). Īpašs piedāvājums – tas pats maršruts arī vērša pajūgā un papildus saimniecības apskate.
3. Ceļojums zirga pajūgā (droškā) vai pārgājiens sedļos pieredzējušajiem (Maršruti 1 līdz 5 dienām. Populārākais – īpaši ainaviskais 7 km posms Malukšta-Sinaiži).
4. Īpaši ziemā: „Rusiskaja troika” – trijūgs kamanās un skijoring.

Tradīcijas un Pūdņiku skūla

Kaunatas pagasta Pūdņiku skūlā saimnieko podnieks Evalds Vasilevskis un mākslas zinātniece Evija Vasilevska. Iepriekš sazinoties un vienojoties, Jūs varat būt šīs ģimenes viesi un iepazīt māla masas sagatavošanu, apgūt "prasmju stundas", piedalīties podnieka ceplja kurināšanā un izņemšanā. Iespējami arī tuvāki un tālāki izbraucieni zirgu pajūgā.

Zundi

Brīvdienu māja Zundu ezera krastā ar plašu un netraucētu pludmali, makšķerēšanas iespējām un lauku pirti. Saimniecībā ir zirgs, ko iespējams izmantot nelieliem apkārtnes zirgu pajūga izbraucieniem.

ZIRGU TRADĪCIJAS ĀRPUS RĀZNAS NACIONĀLĀ PARKĀ

- **Untumi pie Rēzeknes**; 26337449 – Līgita. Saimniecībā ir 11 dažāda vecuma zirgi – atpūta ar zirgu izjādēm un vizināšanu pajūgos. Sacensības un izjādes prasmju padziļināta apguve. Kāzu apkalpošana.
- **Rikšotāju braucēju sporta klubs Pegazs** Felicianovā pie Ciblas; 26479579 - Inese, 28743132 – Sandra. Sporta klubā var iestāties ikviens Latvijas rikšotāju audzētājs un entuziasts, lai kopīgi veicinātu un attīstītu rikšotāju audzēšanu un zirgu rikšošanas sacensības. Rīko sacensības.
- **Zilupes stallis** Lomašu sādžā pie Zaļesjes; 26161533. Audzē sporta zirgus, organizē pajūgu sacensības, īpaši manēžā.
- **Brīvība** – Ozoliņos pie Dagdas; 29111983. Individuālās jāšanas apmācības, zirgu izjādes laukumā, vizināšanās pajūgā, skolēnu grupām vizināšanās droškā, svinīgi pasākumi ar zirgu iesaisti.
- **Zirgu sēta Rietumi** Skaistā, Krāslavas novadā; 22039524, 28364614. Pamatvirziens ir laika pavadīšana ar zirgiem – zirgu tūrisms: izjādes ar zirgiem (vienlaikus ir pieejami 5 zirgi), svinīgu pasākumu organizēšana, zirgu izjāžu maršruti, piemēram, visdziļākā Latvijas ezera Dīrdža apmeklēšana, izjādes maršruts pa meža takām.
- **Akmeņi**, viesu nams Franapolē pie Ciblas; 26454793. Zirgu izjādes.
- **Zirga Smails** Nirzas ezera krastā; 29474802. Zirgu tēmai atbilstoši iekārtoti viesu namiņi pašā ezera krastā. Latgales skaistums no „zirgu sedliem”. Izjādes un pieredzējušu instruktoru padomi. Ziemā vizināšanās trijūga kamanās.

R zņas pauguraines ainava

GADSKĀRTĒJI PASĀKUMI RĀZNAS NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Māras diena (diena tiek precizēta atkarībā no sniega apstākļiem) – pavasara sagaidīšanas svētki - kamanu vadīšanas sacensības (Rudo kumelu pauguros – vienīgās šāda veida sacīkstes Baltijā). Notiek arī amatnieku un zemnieku tirdziņš.

Vasaras saulgrīzi (19. jūnijs) - pajūgu vadīšanas sacensības. Rudo kumelu pauguros un citviet. Notiek arī amatnieku un zemnieku tirdziņš.

Mārtiņdiena, kad centrālais tēls gan ir gailis, taču arī zirgu pajūgi un izjādes netrūkst. Norisinās Lipušķos.

Svētceļojums uz Aglonu ar zirgiem, zirgu pajūgiem (ap 50 km – viena līdz divas dienas).

Kāzu un citu godu noformēšana ar zirgu iesaistīšanu (karietes, kamanas, pajūgi, tēpi u.c.).

Trijūga kamanas R zņas nacionālajā parkā

Tristu izjāde Rudo kumelu pauguros

Tristu vizināšana pajūgā

Latgales keramika

Pajūgu sacīkstes ziemā

Tristu izjādes grupā

Instrukcijas pirms došanās izjādē

"Lauku ceļotājs"

Kalnciema iela 40, Rīga, LV-1046, Latvija
T: +371 67617600, F: +371 67830041
lauku@celotajs.lv, www.celotajs.lv

www.celotajs.lv

Teksta autors: A. Klepers
Foto: J. Smaļinskis, A. Klepers,
z/s Rudo kumelu pauguri, z/s Klājumi
Izmantoti: elittesport.lv materiāli